HET BOOMPJE

Een muziekvoorstelling door Frisse Oren

© Moon Saris

Lesbrief voor de leerkracht – januari 2022

INHOUD

Inleiding

Over Het Boompje

Les-suggesties
deel 1: het verhaal
deel 2: opera
deel 3: de instrumenten
deel 4: luisteren naar muziek uit de voorstelling
deel 5: boom-opdrachten
deel 6: voorbereiding op het voorstellingsbezoek
deel 7: nagesprek

Achtergrondinformatie

Bijlages

INLEIDING

Leuk dat u binnenkort met uw groep de voorstelling Het Boompje van Frisse Oren bezoekt!

Ter voorbereiding van het bezoek aan Het Boompje is deze compacte lesbrief opgesteld om u en uw leerlingen voor te bereiden, zodat u de voorstelling optimaal kunt beleven.

In deze brief vertellen wij over Het Boompje, over opera, de instrumenten en over het reilen en zeilen rondom het voorstellingsbezoek. Ook vindt u een aantal bomen-opdrachten waarmee de kinderen zich even in een boom kunnen verplaatsen en in de sfeer van de voorstelling komen. Het is raadzaam om in ieder geval deel 1 en deel 6 met de kinderen door te nemen: 'het verhaal' en 'voorbereiding op het voorstellingsbezoek'.

Aan het einde van deze brief vindt u handvatten om het voorstellingsbezoek met uw groep na te bespreken.

We kijken er naar uit om u en uw groep te begroeten tijdens Het Boompje!

OVER HET BOOMPJE

Een muziekvoorstelling gespeeld door het gezelschap Frisse Oren

Het kleine boompje is niet gelukkig, want het heeft geen zachte groene blaadjes, maar harde, stekelige naaldjes. En ze wil graag net zo mooi zijn als de andere bomen. Uiteindelijk gaat haar wens in vervulling, maar anders dan ze had gedacht…

Het Boompje is gebaseerd op een oud gedicht van Friedrich Rückert: Vom Baümlein, das andere Blätter hat gewollt (1813), en het daarop geïnspireerde prentenboek dat bijna iedere kleuter kent: Het Boompje van Loek Koopmans (uitgeverij Christofoor, 2008). De Utrechtse dichter en (jeugd)librettist Ruben van Gogh maakte voor muziekgezelschap Frisse Oren van dit tijdloze verhaal een hedendaagse, poëtische en grappige versie, voor de allerkleinste operabezoekers. Bastiaan Woltjer schreef hier sfeervolle en tegendraadse muziek bij waarin je de seizoenen hoort verstrijken. En hij bewijst met zijn muziek ook dat een opera kan swingen!

De makers van Het Boompje

Regie: Sybrand van der Werf
Compositie: Bastiaan Woltjer
Libretto: Ruben van Gogh
Vormgeving: Sybrand van der Werf, Udo Thijssen
Kostumering: Udo Thijssen

Uitvoerenden

Sterre Konijn – sopraan
Daan Verlaan – harp en tenor
Anneke Wensink – hoorn
Bastiaan Woltjer – trombone en tuba

Voor de docent:

Via deze link is de trailer van de voorstelling te zien, dan krijgt u een beeld van Het Boompje. **Gaarne niet vóór het voorstellingsbezoek aan de klas tonen, dan wordt er al teveel verklapt.**

https://www.youtube.com/watch?v=wcfkqpI4vTE

Contact/reacties/suggesties

Frisse Oren
T.a.v. Anneke Wensink
Balistraat 74, 3531 PZ Utrecht
info@frisseoren.nl
0031 (6) 25058435

LES-SUGGESTIES

Deel 1: het verhaal

De voorstelling Het Boompje is geïnspireerd op het gelijknamige Het Boompje van Loek Koopmans (uitgeverij Christofoor, 2008).

Synopsis

Een klein naaldboompje staat in het bos met om zich heen de mooiste loofbomen. Het boompje is ontevreden over haar stekelige naalden en op een dag wenst zij voor zichzelf ook mooie blaadjes. Gouden blaadjes nog wel. 's Nachts gaat haar wens in vervulling en de volgende morgen heeft het boompje inderdaad gouden blaadjes. Ze is dan ook dolgelukkig. Maar in de avond passeert een dief het boompje en ziet het goud. Hij plukt de blaadjes en laat het boompje kaal achter.

Het bedroefde boompje wenst zich vervolgens glazen blaadjes. En de volgende morgen hangen er inderdaad glinsterende glazen blaadjes aan haar takken. Ze rinkelen zachtjes in de wind. Maar na een ferme windvlaag liggen de glazen blaadjes in scherven op de grond.

Dan wenst het boompje dat het normale blaadjes heeft, net als de mooie loofbomen om haar heen. En inderdaad, de volgende morgen zitten er bij het boompje verse groene blaadjes aan haar takken. Een paar geiten zien echter de frisse blaadjes en zij vreten het boompje kaal.

Inmiddels is het winter geworden en alle bomen om haar heen hebben hun bladeren laten vallen. Het boompje wenst zich geen andere blaadjes meer. Geen gouden, geen glazen, geen gewone. Ze verlangt terug naar haar eigen, stekelige naalden. Haar wens om weer 'gewoon' een naaldboompje te zijn gaat in vervulling en ze is tevreden met wie ze is. Die naaldjes blijken zo gek nog niet...

In het boek wordt het vervolgens kerst en daalt er ook nog een ster neer op Het Boompje. Dit kerst-element komt niet in onze voorstelling voor... goed om mee te nemen in de nabespreking!

Omdat jonge kinderen veel baat hebben bij herhaling en herkenning raden we aan om het boekje voorafgaand aan de voorstelling voor te lezen in de klas. Dit zal hen tijdens de voorstelling veel houvast bieden. Natuurlijk zijn er verschillen tussen het boek en de voorstelling. We doen niet letterlijk het boek na. Dat biedt interessante handvatten voor een nagesprek.

Deel 2: opera

Tijdens de voorstelling wordt er bijna niet gesproken. Het hele verhaal van Het Boompje wordt gezongen. Zo'n gezongen verhaal noem je een opera.

Er doen twee echte operazangers mee in de voorstelling: Sterre en Daan.

Sterre heeft een hoge vrouwenstem, dat noem je een sopraan. Zij speelt het Boompje (zie foto 1). Daan heeft een wat hogere mannenstem, dat noem je een tenor. Hij speelt een boom, de dief en het geitje (zie foto 2).

Deel 3: de instrumenten

De muziek van Het Boompje wordt gespeeld door drie musici. Twee van hen bespelen een blaasinstrument en één bespeelt een snaarinstrument.

- Wie kent één (of meerdere) blaasinstrument(en)?

  Goede antwoorden zijn o.a.: (blok)fluit, saxofoon, trompet, tuba, fagot, klarinet, hoorn, trombone, melodica, mondharmonica, hobo.

- Wie kent één (of meerdere) snaarinstrument(en)?

  Goede antwoorden zijn o.a.: viool, altviool, cello, contrabas, gitaar, piano, ukelele, banjo, harp, luit, mandoline, basgitaar.

- Bekijk samen foto 3, 4, 5 en 6: wie weet welke vier instrumenten het zijn?

  Goede antwoorden: foto 3: harp – foto 4: trombone – foto 5: hoorn – foto 6: tuba

- En wie zag je al eerder als zanger?

  Goede antwoord: Daan de tenor is ook de harpspeler in de voorstelling

- Tijdens de voorstelling klinkt ook nog een ander instrument. Welke? Dat blijft een verrassing... benieuwd wie het gezien en gehoord heeft straks!

Deel 4: luisteren naar muziek uit Het Boompje

Via deze link vindt u een audiofragment uit Het Boompje:

https://www.frisseoren.nl/voorstelling/het-boompje/educatie/

Laat het fragment aan de kinderen horen. Op deze manier kunnen de kinderen vast wennen aan het idioom/de klanken van de voorstelling.

- Wat vinden ze van de muziek?
- Horen ze al iets van het verhaal?
- Hadden ze verwacht dat de stemmen en de instrumenten zo zouden klinken?

Deel 5: Boom-opdrachtsuggesties

Hier volgen drie opdrachten die aansluiten bij de hoofdpersonages in de voorstelling: bomen. Wij zijn er ons van bewust dat er op school al veel wordt gedaan rondom bomen en het verstrijken van de seizoenen. Kies dus vooral wat je zelf mooi bij het boek vindt passen. Geef vooral je eigen draai aan de opdrachten of bedenk er zelf één. Zolang het de kinderen helpt zich te 'verplaatsen' in bomen en zich alvast in de sfeer van het bos te brengen, is het goed.

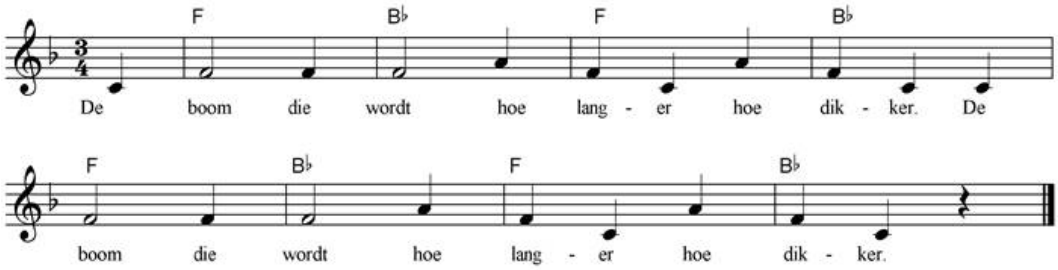
Suggestie 1: 'De boom die wordt hoe langer hoe dikker (en dunner)'
Benodigdheden: een boom op de speelplaats.
Leeftijd: Vanaf 4 jaar

De kinderen houden elkaar vast in een lange rij. De voorste van de rij houdt een boom vast. Degene die aan het eind van de rij is, draait met de rij om de boom heen, net zo lang tot ze alle¬maal om de boom heen staan, onder het zingen van: "En de boom wordt hoe langer hoe dikker en de boom wordt hoe langer hoe dikker."

Daarna gaat de rij achteruitlopend weer terug en wordt er gezongen: "En de boom wordt hoe langer hoe dunner en de boom wordt hoe langer hoe dunner".

Extra tips:
Als er geen boom is die gebruikt kan worden, kunnen de kinderen zelf een dikke boomstam vormen. Kies dan wel een kind dat stevig in zijn/haar schoenen staat! Het eerste kind blijft staan en de rij draait zich er dan omheen.

- Het gaat gemakkelijker wanneer de rij dicht bij elkaar blijft anders raken de handen 'los' en is de ketting verbroken.
- Het is belangrijk dat het niet te vlug gaat en dat kinderen niet gaan trekken anders vallen er kinderen om.

De melodie van dit lied kan je beluisteren via deze link:

https://www.frisseoren.nl/voorstelling/het-boompje/educatie/

Suggestie 2: Geef de boom mooie blaadjes
Het naaldboompje uit Het Boompje wenst zich achtereenvolgens gouden blaadjes, glazen blaadjes en sappige groene blaadjes. Wat voor een blaadjes zou jij een boom geven? In de bijlage vind je een kale boom die de kinderen zelf mooi mogen maken. Tekenen, plakken, verven... het kan allemaal. Hier een vingerprint-suggestie.

Suggestie 3: Sta als een boom
Deze visualisatie-opdracht kan zorgen voor een fijn rustmomentje in de dag. De kinderen kunnen zich even helemaal 'boom' voelen.

Vertel de kinderen – en doe eventueel mee – te gaan staan als een boom. En zeg dan het volgende:
“Stel je voor dat je een piepklein dun boompje bent en dat zachtjes heen en weer wiegt op de wind. Voel onder je voeten hoe je wortels hebt die diep in de grond zitten en die zorgen dat je stevig staat. Je wortels zuigen water omhoog door je voeten en je benen en verder omhoog door je buik naar je armen de takken. Aan je takken zitten blaadjes (je vingers). De wind laat de blaadjes ritselen. Beweeg je vingers maar.
Je staat lekker in het zonnetje en met het licht van de zon maken de blaadjes voedsel voor de boom. De boom kan daardoor lekker groeien. Voel maar dat je groter en dikker geworden bent met veel meer blaadjes. Ook je wortels zijn gegroeid en je staat nu veel steviger.
Je laat je blaadjes vallen in de herfst, je rust lekker uit in de winter, in het voorjaar krijg je weer nieuwe blaadjes en ga je weer groeien. Je wordt groter en groter en je stam wordt dikker en dikker en je wortels gaan dieper en breder onder de grond.”

Voor en na de oefening kun je voorzichtig tegen elkaar aan duwen om te ontdekken of je na de visualisatie daadwerkelijk steviger staat. Je kunt ook een echte boom uitkiezen en daar even tegenaan gaan zitten of staan. Droom even weg en bedenk hoe het is om die boom te zijn die daar dag in dag uit op dezelfde plek staat.

Deel 6: Voorbereiding op het voorstellingsbezoek

Niet alle kinderen hebben ervaring met het bezoeken van een voorstelling. Het is prettig voor hen (en het uitvoerende gezelschap) wanneer iedereen weet hoe het er aan toe gaat rondom het bezoeken van een voorstelling.

Voor de docent:

- Voorafgaand aan de voorstelling is het de bedoeling dat iedereen zijn/haar jas uittrekt. Er wordt een plekje aangewezen waar deze kunnen worden achtergelaten.
- Zorg ervoor dat de leerlingen van tevoren naar het toilet gaan. Toiletbezoek tijdens de voorstelling wordt als zeer storend ervaren.
- Het is niet de bedoeling dat de kinderen tijdens de voorstelling de vloer op gaan.
- We begrijpen dat het leuk is om een foto van het voorstellingsbezoek te hebben als aandenken of als herinnering voor de groep. Het gezelschap blijft altijd even aanwezig op het podium na afloop van een voorstelling. Op dat moment kan er eventueel een foto gemaakt worden. Filmen (ook met mobiele telefoon) zonder toestemming is niet toegestaan.
- Het is het prettigst wanneer leerkrachten bij hun groep gaan zitten en zo veel mogelijk (mee)genieten van de voorstelling. **U bent voor de kinderen het voorbeeld-publiek.**
- Liever geen ouders mee in de zaal.
- De zaal gaat kort (vijf minuten) voor de voorstelling open. Dit heeft te maken met de openingsscène van de voorstelling.

Voorbereiding met de groep

- Vertel de leerlingen naar wat voor een soort locatie ze gaan.
- Je mag natuurlijk reageren op wat je hoort en ziet maar je mag de spelers en je medeleerlingen niet storen.
- Je kunt tussendoor niet naar de wc.
- Je mag niet eten, drinken of snoepen.
- Bedenk samen wat het verschil is tussen het bezoeken van een voorstellingen en televisiekijken.
- Na afloop van de voorstelling is er de gelegenheid om de musici en de zangeres nog iets te vragen of vertellen.

Deel 7: nagesprek

Bespreek de voorstelling na aan de hand van enkele vragen. Probeer dóór te vragen naar de bevindingen van de leerlingen. Kinderen die in staat zijn een mooie ervaring onder woorden te brengen, dragen die ervaring langer met zich mee.

- Klonken de instrumenten zoals jullie je het hadden voorgesteld?
- Welk ander instrument heb je gehoord naast harp, hoorn, trombone, tuba en stemt? (antwoord: klankstaafjes/klokkenspelletje)
- Wat was het spannendste/grappigste moment van de voorstelling?
- Wat moest het boompje doen om net zo mooi te zijn als alle andere bomen?
- Wat vonden jullie van de muziek? Kun je de muziek omschrijven?

De muzikanten van Frisse Oren vinden het altijd leuk om reacties en foto's te ontvangen. Mochten de leerlingen iets willen schrijven of een tekening o.i.d. willen sturen dan kan dat naar:

Frisse Oren
t.a.v. Anneke Wensink
Balistraat 74
3531 PZ Utrecht
info@frisseoren.nl

Of laat een reactie achter op onze Facebookpagina:
https://www.facebook.com/versemuziekvoorhetjongstepubliek

ACHTERGRONDINFORMATIE

- Over het gezelschap Frisse Oren: https://www.frisseoren.nl/over-ons/
- Over de componist van Het Boompje, Bastiaan Woltjer: http://www.bastiaanwoltjer.nl/home.html
- Over Ruben van Gogh, schrijver van het libretto: https://www.rubenvangogh.nl/
- Over Loek Koopmans, schrijver van het prentenboek 'Het Boompje': https://loekkoopmans.exto.nl/
- Andere muziekvoorstellingen voor kinderen: www.frisseoren.nl

BIJLAGES

Foto 1

Sterre Konijn: sopraan

Foto 2

Daan Verlaan: de dief

Foto 3

Daan Verlaan: harp

Foto 4

Bastiaan Woltjer: trombone

Foto 5

Anneke Wensink: hoorn

Foto 6

Bastiaan Woltjer: tuba

